

Хмельницька міська рада
Управління культури і туризму
Хмельницька міська централізована
бібліотечна система
Центральна бібліотека

Музеї міста *Хмельницького*

Інформаційна довідка

Хмельницький

У посібнику: історія створення музеїв міста Хмельницького та їх експозиції

Щоб ознайомитись з чарівністю атмосфери нашого міста, з його історичними, меморіальними, архітектурно-мистецькими пам'ятками, збагатити свої знання, зустрітись з прекрасним вам допоможуть відвідини музеїв які діють у місті Хмельницькому. Музеї дадуть змогу побувати в давньому минулому, побачити сьогодення нашого міста, його здобутки і навіть заглянути у майбутнє. Там дбайливо зібрано і зберігається все, що нам, хмельничанам, дороге, що є гордістю нашого міста, і це закономірно: адже не вартий майбутнього той народ, який не цінує минулого.

МУЗЕЙ ІСТОРІЇ МІСТА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Адреса:

29000, м. Хмельницький, вул. Проскурівська, 30

тел.: (0382) 65-53-94

Сторінка музею у мережі Інтернет:

facebook.com/khmelnysky.museum

Сайт: <http://www.mimh.org.ua/>

E-mail: mimh@ukr.net

Характеристика експозицій музею історії

міста Хмельницького

та його філії – музею Проскурівського підпілля

Музей історії міста Хмельницького є культурно-освітнім та науково-дослідницьким закладом, заснованим міською радою у 1996

році. Розташований музей у колишній будівлі «Промбудбанку» (зведена у 1960-х років), що на вул. Проскурівській, 30. Свої двері він гостинно відчинив на День міста у вересні 1996 року (головний архітектор-дизайнер проекту – член Спілки дизайнерів України, засновник її обласного осередку, лауреат всеу-

країнських конкурсів, хмельничанин Леонід Коваленко).

Зали музею розповідають про часи утворення міста, його життя і побут у польсько-литовську добу.

Найсвітліша і простора зала музею віддана мистецтву. Тут з

успіхом проходять, змінюючи одна одну, різножанрові художні та фотовиставки, що демонструють роботи художників та аматорів міста. Цікаві культурно-масові акції, що проводяться музеєм, вже кілька років поспіль виходять за стіни закладу назустріч відвідувачам і відбуваються просто неба в пішохідній зоні однієї з головних вулиць міста – вул. Проскурівської – за участі місцевих громадських організацій та творчих колективів міста.

Колекція музейних предметів в кількості близько 3,5 тисячі одиниць є державним фондом і постійно поповнюється. Характерною ознакою музею є його дивовижна камерність, «домашність». Здається, що бабуся-історія почувається тут дуже затишно й органічно. Експонати, представлені в музеї, різні за характером та тематикою, але їх поєднує зв'язок із історією міста Хмельницького. Якнайкраще сфокусувати погляд відвідувачів на історії міста та наблизитись до неї у 2012 році допомагають нещодавно зібрана колекція місцевої фалеристики (нагрудних знаків, нагород, відзнак, значків, випущених у Хмельницькому) та експозиція ретрофотографії «Історія міста з сімейних альбомів», яка постійно поповнюється за безпосередньої участі відвідувачів.

Музей Проскурівського підпілля

Адреса:

29000, м. Хмельницький вул. Шевченка, 3/1

тел.: (0382) 79-54-46

У маленькому столітньому будинку на вулиці Шевченка, 3/1 оселилася історія Проскурівського підпілля. Враховуючи потужність місцевої підпільної організації та її значну антифашистську діяльність в окупаційні роки в місті Проскуріві, 25 березня 1994 року за ініціативи ветеранів – членів Проскурівської окружної підпільно-партизанської організації та за підтримки тодішнього міського голови Михайла Чекмана відбулося відкриття музею Проскурівського підпілля. Подія ця була присвячена 50-річчю визволення міста. Через два роки музей став філією музею історії міста. Після капітального ремонту та реекспозиції у 2011 році 24 вересня в ознаменування Дня партизанської слави відкрились двері оновленого музею Проскурівського підпілля за сприяння міського голови Сергія Мельника (автор проекту оновлення музею – член Національної спілки художників України Володимир Карвасарний).

Оновлена експозиція музею Проскурівського підпілля дає можливість відвідувачам докладніше вивчити історію свого міста і дізнатися про його хоробрих захисників, які боролися за незалежність Проскурова, про партизанський рух і визволення рідної землі від німецько-фашистських загарбників. І сьогодні музей Проскурівського підпілля постійно поповнюється новими цікавими матеріалами про події Великої Вітчизняної війни.

Рекомендовані джерела:

«Народна війна»: пам'ять повертається з болем // Проскурів. – 2012. – 11 жовтня. – № 41. – С. 3.

«Сторінка пам'яті: травнева ніч 1944 року» – нове видання про війну: з травня у музеї історії міста відбулася презентація збірки // Проскурів. – 2012. – 10 травня. – № 19. – С. 8 : фото.

Вивчаємо історію міста разом // Проскурів. – 2012. – 26 квітня. – № 17. – С. 2.

Вкотре дивував Олександр Антонюк: художник // Проскурів. – 2012. – 18 жовтня. – № 42. – С. 8.

Донець, М. Як будували Хмельницький? Дізнайтеся у музеї: музей історії міста / М. Донець // Всім. – 2014. – 29 січня. – № 4. – С. 16 : фото.

З дерев'яним зодчеством Русі можна ознайомитися у музеї історії міста // Проскурів. – 2013. – 11 липня. – № 30. – С. 9.

Здибель, Ю. Часточка їхнього серця з містом! / Ю. Здибель // Подільські вісті. – 2012. – 2 жовтня. – №№ 145-146. – С. 1 : фото.

Михайловська, М. Музей історії міста підтримав проект «Іхне? Наше? Спільне!!»! / М. Михайловська // Проскурів. – 2012. – 13 вересня. – № 37. – С. 14.

Нове дихання мистецьких течій на полотнах Світлани Мельничук: музей історії // Проскурів. – 2012. – 27 грудня. – № 52. – С. 14.

Пасічник, Г. Шелест давніх манускриптів Неллі Павлової / Г. Пасічник // Проскурів. – 2011. – 10 листопада. – № 45. – С. 14.

Салій, І. «За покликом душі» Валентини Баранюк: виставка діє у музеї історії міста / І. Салій // Проскурів. – 2012. – 16 лютого. – № 7. – С. 9 : фото.

Салій, І. Компліменти жінкам, мальовані пензлем: виставка картин подільських художників до 8 березня в музеї історії міста / І. Салій // Проскурів. – 2013. – 7 березня. – № 11. – С. 3 : фото.

Салій, І. Лариса Букевич відтворює світ ниткою: виставка робіт / І. Салій // Проскурів. – 2011. – 21 квітня. – № 16. – С. 9 : портр.

Салій, І. Леся Герлев: «Найбільше люблю малювати і народжувати дітей»: колекцію нових картин продемонструвала на черговій персональній виставці в музеї історії міста Хмельницького / І. Салій // Проскурів. – 2011. – 23 червня. – № 25. – С. 14 : фото.

Самобутність самчиківської творчості: у музеї історії міста відкрилася виставка майстрів самчиківського розпису вишивки // Проскурів. – 2013. – 3 жовтня. – № 42. – С. 14.

Свідерський, Д. Втримали «Час у руках» за допомогою світлин: музей історії міста / Д. Свідерський // Проскурів. – 2011. – 13 жовтня. – № 41. – С. 9.

Про музей Проскурівського Підпілля

Грищук, Б. «ЧП» проскурівського масштабу, або Вниз по сходинах, що ведуть у вчорашній день / Б. Грищук // Проскурів. – 2011. – 21 квітня. – № 16. – С. 14.

Музей бойової слави запрошує хмельничан: на вулиці Шевченка, 99 відкрито музей // Проскурів. – 2011. – 30 червня. – № 26. – С. 5 : фото.

Оновлений музей Проскурівського підпілля запросить на відкриття: саме на День партизанської слави 22 вересня заплановано відкриття оновленого музею // Проскурів. – 2011. – 18 серпня. – № 33. – С. 9 : фото.

Разуваєв, В. Пам'ятник нескореному Проскурову: музей Проскурівського підпілля / В. Разуваєв // Проскурів. – 2011. – 29 вересня. – № 39. – С. 2.

Разуваєв, В. Про музей з новим обличчям: [Інтерв'ю А. Тарчевського] / В. Разуваєв // Проскурів. – 2011. – 13 жовтня. – № 41. – С. 2.

Яхницька, С. Місто береже пам'ять про героїв-підпільників / С. Яхницька // Проскурів. – 2008. – 18 вересня. – № 75-76. – С. 4.

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ МУЗЕЙ-СТУДІЯ ФОТОМИСТЕЦТВА

Адреса:

29000, м. Хмельницький, вул. Проскурівська, 56.

тел.: (0382) 70-30-56

e-mail: photomuzeum@gmail.com, [3 D екскурсія](#)

Хмельницький музей-студію фотомистецтва відкрито 7 вересня 2010 року. Він розташований у приміщенні історичної пам'ятки архітектури міста. Цей триповерховий будинок є чудовим зразком архітектурного стилю «пізній модерн», який домінував на початку ХХ століття.

До наших днів збереглися всі оригінальні пластичні форми фасаду, ажурні ковані балкони, декоративне оздоблення стін кольоровим склом-смальтою.

За його облаштування у свій час взявся проскурівський купець Нафтула Вассерман, відомий торговець галантерейними товарами і щедрий меценат. На власні кошти Вассерман у 1910-12 роках будує триповерховий готель, який назвав «Континенталь». Він мав 3 «люксових» апартаменти, 5 номерів «першого класу», електричне освітлення і, найголовніше, гаряче водопостачання і це в той час, коли у місті взагалі був відсутній водогін!).

Після революційно-військових потрясінь нова влада націоналізувала готель і передала у користування різним установам.

27 травня 2009 р. на двадцять шостій сесії міської ради було прийнято рішення №2 «Про створення Хмельницького музею-студії

фотомистецтва». А 24.06.2009 р. рішенням №1 двадцять восьма сесія міської ради затвердила Статут музею. Більше року тривали будівельні та оздоблювальні роботи по облаштуванню музею.

Хмельницький музей фотомистецтва є першим та єдиним в Україні. У його вітринах виставлено колекцію, що нараховує понад 1500 експонатів (фотоапарати, об'єктиви, збільшувачі, експонетри та інше приладдя), які ілюструють розвиток фотографії та виробництва фотоапаратів за період з кінця ХІХ до кінця ХХ століття. Колекцію довгий час збирав директор музею, хмельницький фотомайстер Костянтин Жданов. Також у ній представлено чимало давніх негативів, літографій, фотографій, які зберегли для нас вигляд міста та його мешканців.

У фойє знаходиться постійно діюча експозиція «Старе-нове місто». На фотографіях зображені визначні місця, будинки, вулиці та чудові міські пейзажі. Чорно-білі фотографії – це минуле нашого міста, а кольорові – це наше сьогодення. Переглядаючи ці світлини, можна зробити порівняння – яких змін набуло наше місто та окремі його куточки.

У мистецькій галереї щомісяця проводяться нові виставки найкращих фотохудожників із різних міст України, відомих не тільки у нашій країні, але й далеко за її межами. За досить короткий час існування музеєм було проведено 18 стаціонарних виставок фотографії. Поруч із такими відомими фотохудожниками України, як: Тарас Перун, Олександр Юдін, Олег Усатюк, Вадим Козловський, Анастасія Гергеліжю, Володимир Ландін, Олексій Пучков, Сергій Бусленко, Олександр Купчинський, Микола Заварика, Сергій Гевалюк, Олег Куцький, Юрій Літвиненко, Анжеліна Надежда, Олександр Сінельников, Олександр Задірака, Микола Іващенко, Володимир Кисіль, Євген Комаров, – свої роботи представляли і талановиті митці Хмельницького: Сергій Іванов, Анатолій Іванов, Ната Дмитрук та Віктор Федотов. Однією з найяскравіших виставок, яка назавжди залишила свій відбиток у серцях відвідувачів, була перша – звітна

фотовиставка за 2009 рік членів Національної спілки фотохудожників України (70 конкурсних робіт). Приємно здивував і фотограф з Дніпропетровська – Ігор Ігнат'єв, який представив публіці фотографії подільського краю з цікавого ракурсу: озброївшись фотоапаратом та паропланом, він зробив знімки з висоти пташиного польоту.

Звісно, найцікавішою експозицією музею є постійно діюча виставка старовинного фотообладнання, серед якого є практично усі фотоапарати, що серійно випускалися у Радянському Союзі, багато фотокамер світових виробників, починаючи від кінця XIX століття до цифрової ери. Є професійна техніка, аматорські фотоапарати, виїзні комплекти фотографа та камери для студійної зйомки, прилади для друку фотографій, спецтехніка для аерофотозйомки, медичних та наукових дослідів. А також широко представлені українські виробники фотоапаратури: Київський завод «Арсенал» (з 1947 р.) та Харківський завод «ФЕД» (з 1933 р). Серед великої кількості фотоапаратів є дуже цінні та раритетні зразки. Це фотоапарат «ФЕД» за порядковим номером 1252, який було виготовлено у 1934 році. Саме у цьому році і розпочалася історія українського серійного виробництва фотоапаратів, коли у місті Харків на дитячій трудкомуні ім. Ф. Е. Дзержинського налагодили випуск фотоапаратів «ФЕД» першої моделі (усього у 1934 році було виготовлено 1800 фотоапаратів). Також це відомий німецький фотоапарат «Лейка» (модель III), «ФТ-2» (фотоапарат Токарева) для панорамної зйомки, найменший дзеркальний фотоапарат «Нарцис», німецька студійна камера кінця XIX століття з розміром кадру 30x40 см, карданна павільйонна камера з електронним керуванням «Ракурс-672» та багато інших.

Велику цікавість у відвідувачів викликає виставка старовинних фотографій. Всі світлини є оригінальними, виконані в різний період (кінець XIX – перша половина XX століття) та різних розмірів (від 6x9 до 35x45 см). Їх перегляд дає унікальну можливість подорожі у часі: побачити різні верстви населення (робітники, ремісники, прості селяни, купці, військовослужбовці, інтелігенція та дворянство),

роздивитись цікаві типажі, характерні для свого часу костюми, зачіски, прикраси. Хмельничани та гості міста можуть оцінити майстерність фотографів початку фотоерифотграфії з її мінімальними, недосконалими засобами і технічними можливостями, коли

звичайна різка фотографія була справжнім дивом. Простота виконання світлин досі захоплює та дивує як відвідувачів, так і професійних фотографів.

На базі музею працює фотогурток «Ракурс» для дітей різного віку, які тут мають можливість познайомитись з історією фотографії, вивчити основи фотографування і на практичних заняттях закріпити отримані знання. Під керівництвом досвідченого викладача, члена НСФХУ Іванова А.М. діти фотографують місто, його жителів, своїх друзів та рідних, беруть участь у різноманітних конкурсах.

Крім того жителі та гості міста можуть зробити тут художнє фото та скористатись іншими видами послуг у фотосалоні, який діє при музеї.

У найближчих планах – створення та облаштування фотолабораторії, яка дасть можливість відновити ручний друк чорно-білих фотографій з плівки та фотопластинок.

З кожним днем музей набуває популярності серед поціновувачів фотомистецтва, тим самим прославляючи наше місто.

Рекомендовані джерела:

Козак, К. Спосіб життя Олександра Примака: фотомистецтво / К. Козак // Проскурів. – 2013. – 30 травня. – № 24. – С. 3.

Пасічник, Г. Пейзажі, графіка та ню Олександра Купчинського: в музеї-студії фотомистецтва відкрилася фотовиставка рівненського фотографа / Г. Пасічник // Проскурів. – 2011. – 28 липня. – № 30. – С. 8 : фото.

Про що фото Олександра Юдіна дізнавалися хмельничани // Проскурів. – 2012. – 27 грудня. – № 52. – С. 3.

Простота простору від запорізьких фотохудожників: виставка місцевих фотомитців та різних куточків України // Проскурів. – 2012. – 24 травня. – № 21. – С. 15 : фото.

Салій, І. Коли фото говорять, або Світ очима Юрія Савіна / І. Салій // Проскурів. – 2013. – 31 жовтня. – № 46. – С. 14.

Салій, І. Нев'яучі квіти Інни Єрмакової: фотохудожник / І. Салій // Проскурів. – 2013. – 21 лютого. – № 9. – С. 14.

Салій, І. Олександр Задірака: «Почав знімати, коли закохався у восьмому класі, а доріс до професійного ню»: виставка члена фотохудожників СРСР і України у Хмельницькому музеї-студії фотомистецтва / І. Салій // Проскурів. – 2012. – 26 січня. – № 4. – С. 9 : фото.

Салій, І. Під прицілом фоторушниці Миколи Іваценка "Сусіди по планеті Земля": фотомистецтво / І. Салій // Проскурів. – 2012. – 1 березня. – № 9. – С. 14.

Салій, І. Слід кохання на світлинах Сергія Іванова: Презентація весільних фотографій у Хмельницькому музеї-студії фотомистецтва / І. Салій // Проскурів. – 2011. – 24 лютого. – № 8. – С. 14.

Свідерський, Д. Вікно у радянські часи Володимира Кисіля: виставка фотохудожників / Д. Свідерський // Проскурів. – 2012. – 22 березня. – № 12. – С. 14.

Свідерський, Д. Хмельничанам пропонують здійснити мандрівку Україною у світлинах: фотовиставка / Д. Свідерський // Проскурів. – 2012. – 30 серпня. – № 35.

– С. 14.

Сімашова, А. «Портрет у квадраті»: чорно-білий привіт з минулого: молоді хмельницькі фотохудожники Ната Дмитрук і Віктор Федотов у вівторок відкрили свою першу виставку / А. Сімашова // Проскурів. – 2011. – 23 червня. – № 25. – С. 3 : фото.

Сімашова, А. «Скарби землі Болохівської»: любов до рідного краю не тільки на словах: 28 квітня у Хмельницькому музеї-студії фотомистецтва була вручена ювілейна – п'ята регіональна премія «Скарби землі Болохівської» / А. Сімашова // Проскурів. – 2011. – 5 травня. – № 18. – С. 14.

Сімашова, А. Рівнянину Сергію Бусленко позують навіть під водою: у музеї фотомистецтва роботи рівнянина хмельничани можуть споглядати до 14 травня / А. Сімашова // Проскурів. – 2011. – 21 квітня. – № 16. – С. 9 : фото.

Стандрійчук, В. У музеї фотомистецтва третя виставка, відкрито дитячу фотостудію / В. Стандрійчук // Проскурів. – 2011. – 20 січня. – № 3. – С. 9 : фото.

Фотовернісаж, створений на позитиві: у виставковій залі музею-студії фотомистецтва відкрилась експозиція учасників УІІ Міжнародного салону художньої фотографії «Фотовернісаж на Покрову» // Проскурів. – 2014. – 16 січня. – № 2. – С. 9 : фото.

Фотосліди інтернаціонального італійця: 24 жовтня у музеї-студії фотомистецтва відбулося відкриття персональної виставки Вірджіліо Бардоссі // Проскурів. – 2012. – 1 листопада. – № 44. – С. 14 : фото.

Цимбалюк, О. Про сюрпризи в дорозі, приготування форшмаку та життя крізь об'єктив...: виставка одеських художників / О. Цимбалюк // Проскурів. – 2011. – 24 листопада. – № 47. – С. 9.

Цимбалюк, О. Севастополець Олексій Пучков подарував новий Крим: персональна виставка майстра «Кримські пейзажі» відкрилася в музеї фотомистецтва / О. Цимбалюк // Проскурів. – 2011. – 26 травня. – № 21. – С. 8 : фото.

ЗРАЗКОВИЙ МЕМОРІАЛЬНИЙ МУЗЕЙ АКАДЕМІКА М. ПАВЛОВСЬКОГО

Адреса:

29011, м. Хмельницький, вул. Кам'янецька, 164

тел.: (0382) 63-02-94

Зразковий меморіальний музей академіка М. А. Павловського був започаткований у СЗОШ №19 міста Хмельницького у вересні 2004 року. Офіційне затвердження музею відбулось 15 червня 2006 року (свідоцтво за № 22-23-19, видане управлінням освіти і науки Хмельницької обласної державної адміністрації).

Таким чином, музей функціонує уже протягом 5 років, з яких 3 роки з часу його офіційного затвердження. Експозиції музею:

1. Біографія.
2. Юнацькі роки. Студентство.
3. Наукова робота.
4. Робота у Верховній Раді.
5. Громадська та політична діяльність.
6. Ружичнянський період у біографії М. А. Павловського.
7. «Чумацький шлях» Михайла Павловського.
8. Міцне коріння – широке гілля.
9. Злилось минуле й сьогодення, в єдину нить переплелось.
10. «Він повернувся в рідну школу, щоб не покинути ніколи».
11. Пам'яті Михайла Павловського – людини, вченого, політика.

Експозиції оформлені естетично, змістовно, мультимедіа, постійно оновлюються та доповнюються новими матеріалами. У цьому допомагає співпраця зв'язок з сім'єю Павловських – дружиною

Людмилою Михайлівною та сином Андрієм Михайловичем (депутат Верховної Ради), і підтримується також зв'язок з редактором київської газети «Майдан» Беляєвим Дмитром, Благодійним фондом імені М.А.Павловського, факультетом авіаційних та космічних систем НТУУ «КПІ». До оригінальних експонатів музею можна віднести випускню роботу М.А. Подлюка (Павловського) з геометрії з тригонометрією від 6 червня 1958 року з рецензією вчителя математики Чумака Григорія Петровича, який був наставником Михайла в шкільні роки. Можна виділити як оригінальний експонат і папку з рукописами М.А.Павловського.

Неодноразово до днів пам'яті Михайла Павловського музей організовував урочистості і День відкритих дверей для жителів мікрорайону.

Систематично здійснюється просвітницька та виховна робота в музеї: проводяться екскурсії, читаються лекції, а також під час семінарів на базі школи вчителі-учасники відвідують музей і знайомляться з його експозиціями. 14.03.2008 року школа широко відзначила 50-річчя завершення М.А. Подлюком (Павловським) шкільної науки. Підготовка до цих урочистостей розпочалась ще у 2007 році: дві старшокласниці були задіяні у пошуковій роботі і взяли участь у конференціях та у всеукраїнському конкурсі-захисті робіт – Малої академії наук (МАН). Дунець Віталіна з рефератом «Зоряний шлях Михайла Павловського» була відзначена як одна із кращих учасниць на II Науково-практичній конференції «Місто Хмельницький в контексті історії України» (у секції «Видатні постаті міста Хмельницького»), а в листопаді 2007 року була запрошена на XII Подільську історико-краєзнавчу конференцію у місто Кам'янець-Подільський, де її було нагороджено дипломом як наймолодшу учасницю. Серед матеріалів обох конференцій є робота Дунець В. Інша учениця – Гула Ірина – провела велику пошукову роботу, в результаті якої були зібрані матеріали за темою «Ружичнянський період в біографії Михайла Павловського – людини, вченого,

політика».

Обласний туристичний і краєзнавчий центр учнівської молоді рекомендував цю роботу до участі у другому обласному етапі МАН, де вона зайняла III місце.

Робота меморіального музею школи знайшла своє відображення в засобах масової інформації: обласна газета «Подільські вісті» помістила матеріал про урочистості з нагоди встановлення в меморіальному музеї бюста М. А. Павловського; газета «Проскурів» неодноразово, починаючи з 2007 року, публікувала матеріали («Чумацький шлях» Павловського», «Пам'ятають про Михайла Павловського», «Не згасає свіча пам'яті») і подарувала музею фотосесію (урочистості 13.03.2009 року в шкільному музеї); газета «Подільський кур'єр» опублікувала статтю «Ружичнянський Ломоносов» (15-21 березня 2007 року); 13.03.2009 року обласне телебачення транслювало показ фрагмента встановлення бюста М. А. Павловському («Ексклюзив»).

Музей займається розвитком обдарованих дітей (проба пера, декламація, художній та народний спів, образотворче мистецтво).

Спонсорують музей члени сім'ї Павловських, ВАТ «Проскурів», Комітет самоорганізації населення мікрорайону Ружична, земляки.

Рекомендовані джерела:

Павловський, М. Живу тобою, Україно / М. Павловський. – Київ : Музична Україна, 2003. – 637 с.

Павловський, М. Людина. Вчений. Політик / М. Павловський. – Київ : Музична Україна, 2005. – 248 с.

Рудый, А. Долина снов: стихи / А. Рудый. – Хмельницький : Цюпак А. А., 2011. – 47 с.

«Свою Україну любіть»: літ.-худож. альманах : № 1. 2011 / Літ. творча спілка «Елітер» ; упоряд. : Л. С. Стасюк, О. Б. Білик, І. М. Федчишин. – Хмельницький : Цюпак А. А., 2011. – 152 с.

Кухтюк, Г. Згадати Михайла Павловського / Г. Кухтюк // Проскурів. – 2012. – 15 березня. – № 11. – С. 5.

Сівач, В. Академік, політик Михайло Павловський: назавжди у пам'яті подолян : до 70-річчя від дня народження визначного українського політика, державного діяча, вченого / В. Сівач // Проскурів. – 2012. – 22 березня. – № 12. – С. 5.

Пакулько, Г. Він прийшов у світ, щоб стати зіркою, світло якої вічне : до 70-річчя М. А. Павловського / Г. Пакулько // Подільські вісті. – 2012. – 3 квітня. – № 50. – С. 3.

Кухтюк, Г. У музеї Михайла Павловського завжди є відвідувачі: музей присвятив ряд своїх заходів 71 річниці від дня народження видатного поета і політика / Г. Кухтюк // Проскурів. – 2013. – 14 березня. – № 12. – С. 4 : фото.

Павловський Михайло Антонович (1942-2004 рр.) [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. дані : [офіц. веб-сайт Хмельницької міської ЦБС]. – Режим доступу : <http://cbs.km.ua> : (дата звернення 20.10.2013). – Назва з екрану.

ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ ім. М. ЧЕКМАНА (ЗОШ І-ІІІ ступеня №13, р-н ЛЕЗНЕВЕ)

Адреса:

29021, м. Хмельницький, вул. Профспілкова, 39

тел.: (03822) 2-07-12

У школі відкрито історико-краєзнавчий музей. Експозиція музею присвячена історії школи та її сучасному життю, історії мікрорайону Лезневе, пам'яті М. К. Чекмана. Експозиція містить чимало унікальних експонатів. Одним із них є поштова марка, у якої досить цікава історія.

У Франції щороку друкується 20-30 марок із зображеннями видатних людей. Це можуть бути працівники різних сфер діяльності: актори, митці, спортсмени, політики, які досягли великих успіхів у своїй діяльності. Такі марки випускаються тиражем 4 мільйони, тоді як марки з портретом Михайла Чекмана мають тираж тільки у 100 екземплярів. Це сувенірні марки, хоча вони офіційно випущені поштовим департаментом Франції і при бажанні їх можна наклеювати на конверт. Цікаво, що придбати ці марки неможливо. Вони є лише в асоціації «Нормандія – Україна» і у нашому місті.

Михайло Чекман став першим українцем, що удостоївся такої високої честі у далекій Франції, хоч і посмертно. Таким чином уряд Франції оцінив вклад нашого мера в налагодження партнерських відносин між Україною та Францією.

Ініціював друк марки президент асоціації «Нормандія – Україна» Гі Дюпон – через велику особисту повагу до Михайла Костянтиновича.

Вперше Михайло Костянтинович разом із Хмельницькою делегацією відвідав Францію у 2000 році в рамках міжнародної

програми «Нормандія – Україна». Під час візиту було підписано низку угод про співробітництво, але реалізації багатьох намічених проектів завадила трагічна загибель Чекмана... Президент Асоціації Гі Дюпон передав місту поштову марку із зображенням Михайла Костянтиновича, а сесія Хмельницької міської ради постановила передати подарунок для довічного зберігання в загальноосвітню школу №13 імені Михайла Чекмана.

В пам'ять про Михайла Костянтиновича у жовтні 2008 року рішенням двадцять першої сесії міської ради Хмельницький центральний парк культури і відпочинку перейменовано на честь колишнього мера.

Звання «Почесний громадянин міста Хмельницького» присвоєно за значний особистий внесок у соціально-економічний розвиток міста (посмертно).

Громадський і політичний діяч, професор. Чекман Михайло Костянтинович народився 16 серпня 1946 року в с. Чаньків Дунаєвецького району Хмельницької області.

Успішно закінчив Кам'янець-Подільський індустріальний технікум. У 1973 році заочно закінчив енергетичний факультет Львівського політехнічного інституту. У 1999 році закінчив юридичний факультет вечірньої форми навчання (перший випуск) Хмельницького інституту регіонального управління та права – ХІРУП (нині Хмельницький університет управління та права – ХУУП). У 2001 році присвоєно науковий ступінь Почесного доктора наук Технологічного університету Поділля (нині Хмельницький національний університет).

За роки своєї діяльності був слюсарем і головним енергетиком Токмакського гранітного кар'єру на Запоріжжі.

Трудова біографія в основному пов'язана з рідним Подільським краєм, де яскраво розкрився його організаторський характер. Він працював слюсарем, інженером-електриком, заступником начальника

цеху на заводі «Катіон», а з 1976 року – інструктором, завідуючим промислово-транспортним відділом Хмельницького міського партії, головою міського комітету народного контролю. З 1981 року – заступник голови Хмельницького міськвиконкому. В 1990 році став головою Хмельницького міськвиконкому. У 1994 році був обраний на цю посаду вдруге. З 1998 року – Хмельницький міський голова.

Михайло Костянтинович протягом 12 років стояв на чолі Хмельницького. Він керував містом у непростий час, коли економіка країни була серйозно хворою, фінансово-економічна ситуація надзвичайно важкою. Його далекоглядність, вміння аналізувати, прораховувати та передбачати дала можливість нашому місту вижити, створити десятки тисяч робочих місць, наповнити бюджет, дати людям впевненість у завтрашньому дні. Важливу роль у цьому відіграла розбудова комплексу речових ринків, забудова нового мікрорайону Ракове-2, розквіт приватного підприємництва тощо. В місті своєчасно виплачувались пенсії та зарплати. Хмельницький – одне з небагатьох міст України, у якому в 1990-х роках продовжувало зростати населення та вестись будівництво. Переймався Михайло Чекман і проблемами відродження української культури та духовності. У місті було побудовано величні пам'ятники Тарасу Григоровичу Шевченку, Богдану Хмельницькому та жертвам репресій «Ангел скорботи», відкрито три музеї, дитячу школу мистецтв, моно театр «Кут», музичні школи та бібліотеки, народний дім «Просвіта».

Михайло Чекман був відомий широкому загалу України як член Національної ради з узгодження діяльності загальнодержавних і регіональних органів та місцевого самоврядування при Президентові України, член Координаційної ради з питань місцевого самоврядування, член Правління Асоціації міст України, входив до складу Національної Ради Співки лідерів місцевих та регіональних влад України.

Його діяльність щодо становлення та розвитку місцевого самоврядування, забезпечення соціально-економічного розвитку міста

Хмельницького відзначена Президентом України у 1997 році орденом «За заслуги» III ступеня.

Українська Православна церква вшанувала його орденом рівноапостольного князя Володимира Великого II ступеня та ювілейним орденом «Різдво Христове- 2000» II ступеня. За вагомі досягнення у професійній діяльності, турботу про мешканців міста Указом Президента України у вересні 2000 року Михайлу Костянтиновичу Чекману було присвоєно почесне звання «Заслужений працівник соціальної сфери України», у 2001 році став лауреатом Міжнародного відкритого рейтингу популярності та якості товарів та послуг «Золота фортуна» в номінації «Політики», також нагороджений срібною медаллю «10 років незалежності України» II ступеня.

За особистий внесок у становлення та розвиток місцевого самоврядування в Україні у 2001 році нагороджений Почесною грамотою Кабінету Міністрів України. 21 липня 2002 року, на автодорозі Стара Ушиця – Гораївка, приблизно за кілометр від села Грушка Кам'янець-Подільського району, Михайло Чекман та його дружина Галина Сергіївна трагічно загинули в автокатастрофі.

Пам'ять про Михайла Костянтиновича жива і досі, адже в місті його іменем названо загальноосвітню школу №13. У день Соборності України, 22 січня 2002 року, урочисто було розпочато будівництво нового корпусу школи у мікрорайоні Лезнево. Перший камінь з капсулою, в якій учні залишили послання своїм майбутнім ровесникам, поклав тодішній міський голова М.К. Чекман. За його сприяння будівництво у новій школі велось швидкими темпами і у вересні того ж року учні розпочали навчання. Нажаль, Михайло Костянтинович не дожив до цього святкового дня...

Про присвоєння звання «Почесний громадянин міста Хмельницького» Чекману Михайлу Костянтиновичу: рішення позачергової четвертої сесії Хмельницької міської ради від 22 липня 2002 року.

Рекомендовані джерела:

Беченко В. В. Михайло Костянтинович Чекман – наш славетний земляк / В. В. Беченко, Л. В. Грабовська // Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій : зб. наук. праць ; вип. III. – Кам'янець-Подільський, 2003. – С. 279- 280.

Бевза, В. Він і місто були єдиним цілим: 16 серпня Михайлу Чекману минуло б 64 роки. Та доля розпорядилась по-своєму. / В. Бевза // Подільські вісті. – 2010. – 13 серпня. – № 121. – С. 2 : фото.

Бутенко, В. Буде нова школа у Лезневім / В. Бутенко // Проскурів. – 2012. – 25 січня. – № 7-8. – С. 1.

Грали футбол у пам'ять про Михайла Чекмана // Проскурів. – 2013. – 8 серпня. – № 34. – С. 3 : фото.

Десять років без Михайла Чекмана // Проскурів. – 2012. – 19 липня. – № 29. – С. 2, 15 : фото.

Згадаймо Михайла Чекмана // Проскурів. – 2011. – № 29. – 21 липня. – С. 3.

Згадаймо Михайла Чекмана: уже 9 років у ці липневі дні в нашому місці проходять заходи пов'язані з вшануванням світлої пам'яті колишнього міського голови Михайла Костянтиновича Чекмана // Проскурів. – 2011. – 21 липня. – № 29. – С. 3 : портр.

На малій батьківщині Михайла Чекмана пом'янули футбольним турніром // Проскурів. – 2012. – 26 липня. – № 30. – С. 1, 3 : фото.

Отримав всеукраїнський статус: футбольний турнір пам'яті Михайла Чекмана // Проскурів. – 2013. – 25 липня. – № 32. – С. 3.

Разуваєв, В. Парк імені М.К. Чекмана має розпочати нове життя / В. Разуваєв // Проскурів. – 2012. – 8 листопада. – № 45. – С. 2.

Василевський М. Міський голова Хмельницького і його дружина загинули у ДТП [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. дані : [офіц. веб-сайт газети «День». – Режим доступу : <http://www.day.kiev.ua> : (дата звернення 10.09. 2013). – Назва з екрану.

Єсюніна Г. 7 грудня – день місцевого самоврядування [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. дані : [офіц. веб-сайт Хмельницького університету управління і права]. – Режим доступу : <http://univer.km.ua> : (дата звернення 20.08. 2013). – Назва з екрану.

Чекман Михайло Костянтинович (1946-2002 рр.) [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. дані : [офіц. веб-сайт Хмельницької міської централізованої бібліотечної системи]. – Режим доступу : <http://cbs.km.ua> : (дата звернення 18.11. 2013). – Назва з екрану.

**МУЗЕЙНА КІМНАТА ім. Д. БРИЛІНСЬКОГО
(БІБЛІОТЕКА-ФІЛІА ДЛЯ ДІТЕЙ №10
ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ ЦЕНТРАЛІЗОВАНОЇ
БІБЛІОТЕЧНОЇ СИСТЕМИ)**

Адреса:

29016, м. Хмельницький, вул. Тернопільська, 32

e-mail: kmcbs.f10@gmail.com

сайт: www.cbs.km.ua

блог: <http://bibmuzey.blogspot.com>

З 2003 року, згідно з наказом директора ЦБС від 10. 03. 2003 року № 1а, у бібліотеці була відкрита музейна кімната ім. Дмитра Брилінського. Це стало важливою подією в житті бібліотеки, адже Дмитро Михайлович Брилінський здобув славу не тільки в області, але й за її межами. Він видатний письменник, художник, публіцист, краєзнавець, філософ. Про таку людину, можна сказати такими словами: він сіяв розумне, добре, вічне і залишив по собі добру пам'ять. На відкриття музею були запрошені письменники нашого краю – М. Магера, С. Житар, головний спеціаліст відділу культури С. Прокопенко, працівники ЦБС, родичі і друзі письменника, помічник ради ВАТ «Проскурів», також засоби масової інформації: телебачення, радіо, газети. Щоб користувачі бібліотеки знали і любили людей, які жили і творили в місті, прославили наш Подільський край, працівники бібліотеки проводять екскурсії в музей та багато масових заходів по краєзнавству.

Дружина письменника Галина Макарівна передала в музей рукописні та друковані видання Дмитра Михайловича, картини та особисті речі, з якими мають можливість ознайомитись відвідувачі

музею. Для зберігання експонатів музею працівники бібліотеки, починаючи з 2010 року, розпочали роботу по оцифрованню експонатів. Це і фотознімки письменника, рукописні видання, картини. Так, на сьогоднішній день вже опрацьовано 9 рукописних видань, створена електронна повнотекстова база даних статей Дмитра Михайловича.

У бібліотеці постійно відбуваються різноманітні заходи. Це і екскурсії, огляди та перегляди, літературні та поетичні години, які знайомлять з творчим та життєвим шляхом Брилінського. В 2009 році був підготовлений та оформлений біобліографічний покажчик «Там де життя, там й поезія», присвячений творчості Дмитра Михайловича Брилінського. Біобліографічний покажчик містить твори та матеріали про життєвий і творчий шлях подільського письменника Дмитра Михайловича Брилінського. Покажчик мав на меті найповніше зафіксувати творчий доробок Дмитра Михайловича, а також спогади про нього і слово про його твори упродовж його творчого життя. Видання адресоване юним читачам, вчителям, бібліотечним працівникам та всім, хто цікавиться літературою Хмельницького краю.

Підготовлено слайд-показ «Видатний діяч Поділля – Д. М. Брилінський», який при проведенні масових заходів допомагає більш яскраво розкрити та показати користувачам особистість письменника, його видання, праці, репродукції тощо.

При бібліотеці діє клуб «Юний краєзнавець», на засіданнях якого також проводяться заходи про історію та сучасність нашого міста, краю. Щедра Подільська земля на таланти! Багато славетних імен наших земляків згадується на зустрічах і особлива увага приділяється Д.М. Брилінському. Його збірки поезій «Україно! Моя Україна!», «Снопик», «Загадки» користуються великим попитом у юних користувачів. Вони з великим задоволенням декламують вірші з цих збірок на масових заходах.

У 2013 році відзначили 10-річчя з часу створення музею. На зустрічі були присутні працівники Хмельницької міської ЦБС та родина Дмитра Михайловича. Дмитро Брилінський – талановита людина, яка жила, творила та залишила після себе слід в літературній історії Поділля. Він поєднував у собі поета, письменника, художника, дослідника та українського патріота в одній особі. Знаний подільський діяч заповідав усі своє надбання нащадкам з єдиною метою: кожний українець має любити свій рідний край, свою милозвучну мову та своїх видатних людей, які зробили неоціненний внесок у розвиток української мови та літератури.

Рекомендовані джерела:

Дмитрик В. Д. Брилінському – 80 років / В. Дмитрик // Рух. – 1996. – 20 вересня.

Дунай М. Вийшла друком / М. Дунай // Радянське Поділля. – 1991. – 26 квітня. Дунай М. Матеріали до словника / М. Дунай // Освіта. – 1991. – 16 квітня.

Дунай М. На Поділлі мовлено... / М. Дунай // Корчагінець. – 1991. – 6 травня. Знайомтесь: Дмитро Брилінський // Будівельник. – 1992. – 12 листопада.

Магера М. Словник подільських говірок / М. Магера // Радянське Поділля. – 1992. – 3 березня.

Макаренко П. Сумуємо і пам'ятаємо / П. Макаренко // Подільські вісті. – 1993. – 14 вересня.

Марценюк Є. Підсумки конкурсу стінгазет / Є. Марценюк // Новатор. – 1986. – 8 травня.

Мачківський М. Крапка над «І» / М. Мачківський // Радянське Поділля. – 1989. – 1 лютого.

Мачківський М. Контакт з поезією / М. Мачківський // Корчагінець. – 1989. – 2 квітня.

Семенова Ж. У спадщину нащадкам / Ж. Семенова // Новатор. – 1987. – 8 травня.

Яковчик А. Зі спогадів про Д. М. Брилінського / А. Яковчик // Літературна громада. – 1999. – № 1-2. – С. 30.

Дроздова О. Брилінський: відомий і невідомий [Електронний ресурс]. – Електрон. текст. дані : [офіц. веб-сайт Хмельницької міської централізованої бібліотечної системи] / О. Дроздова. – Режим доступу : <http://www.cbs.km.ua> (дата звернення 11.10.2013). – Назва з екрану.

Зозуля Л. Там де життя, там й поезія [Електронний ресурс] : бібліографічний покажчик. – Електрон. текст. дані : [офіц. веб-сайт Хмельницької міської централізованої бібліотечної системи] / Л.Зозуля. – Режим доступу : <http://www.cbs.km.ua> (дата звернення 11.10.2013). – Назва з екрану.

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ

Адреса:

29000, м. Хмельницький, вул. Подільська, 12,

тел.: (0382) 65-91-28

e-mail: kzkkhmus@gmail.com, 3 D екскурсія

сайт: <http://okm.km.ua/>

Минуле та сьогодення

У 1929 р. в Проскуріві була організована перша установа музейного типу – музей санітарної культури, від якої в 1933 р. відокремився як самостійна одиниця краєзнавчий музей.

Музей розмістився в одноповерховій будівлі на вулиці Рози Люксембург, 66 (нині – Грушевського), мав площу 371 кв. м., штатних співробітників – 10, директором був С. Ліссер. З перших днів своєї роботи краєзнавчий музей почав користуватись великою популярністю серед проскурівчан. Наприклад, лише за I квартал 1939 р. він прийняв близько 20 тисяч відвідувачів; музейні співробітники провели 144 екскурсії, прочитали 186 лекцій і бесід як в самому музеї, так і в колгоспах, підприємствах, школах, військових частинах. Статус обласного музей набув у 1941 р., коли Проскурів став адміністративним центром Кам'янець-Подільської області. У 1954 р. Проскурів був перейменований на Хмельницький, а музей отримав назву Хмельницький обласний краєзнавчий музей та за роки свого подальшого існування став активним організатором регіональних досліджень, методичним центром для районних та громадських музеїв області, осередком краєзнавчих досліджень.

У повоєнні роки музей декілька разів змінював своє місцезнаходження. З 1986 р. його адреса: вул. Подільська, 12.

Хмельницький обласний краєзнавчий музей складається з відділів, фондів природи, історії, науково-методичного і масово-просвітницької роботи. На сьогодні у ньому експонуються стаціонарні виставки:

«Природа рідного краю» (верхній зал) розповідає про геологічне минуле і сучасний стан природи області й фізико-географічне розташування, корисні копалини, ґрунти, водні ресурси річок Південного Бугу, Дністра, найбільшого водосховища в області – Дніпровського, унікального Святого озера – пам'ятки природи загальнодержавного значення, про мінеральні джерела, серед яких виділяється Збручанська нафтуся, а також про розвиток курортної справи та про

флору і фауну Хмельниччини. В експозиції представлені палеонтологічні знахідки, зразки корисних копалин, опудала звірів і птахів, колекції безхребетних тварин, фото, схеми, карти тощо.

«Із скарбниці матінки-природи» (нижній зал) представлені експонати, зібрані в різних природних зонах земної кулі. В основному це колекції тропічних метеликів, жуків, мешканців теплих морів (корали, молюски, морські їжаки, морські зірки, краби), коштовного каміння, комах-шкідників і водяних комах, дереворуйнівних грибів, мисливських птахів тощо. Окремою діорамою відображено унікальне природне утворення Хмельниччини – подільські Товтри з її мешканцями.

«З глибини віків» охоплює період від кам'яного віку до давньоруського часу і знайомить з археологічними культурами, які мали місце на території сучасної Хмельницької області. Виставка умовно поділяється на такі розділи: кам'яний вік, епоха міді (трипільська культура), епоха бронзи (культура кулястих амфор і шнурової кераміки), епоха заліза (скіфський період), черняхівська

культура, давньоруський період заселення території між Південним Бугом і Горинню, розвиток ремесел, поширення християнства, Болохівська земля. В експозиції можна побачити скарби Болохівської землі, гончарний посуд та його фрагменти, давні знаряддя праці та інші предмети.

«Стежками козацької слави» розповідає про створення українського козацтва та про його діяльність на теренах нашої області. Тут виставлені документи та деякі види зброї тих часів, предмети побуту тощо.

«Традиції, побут та одяг сільського населення краю кінця XIX – початку XX ст.» експонує куточок української хати, облаштований, за традиціями того часу: мисником, скринею та піччю. В експозиції також представлені такі експонати, як посуд, рушники, одяг (у тому числі і весільний), предмети вжитку, знаряддя праці та багато інших цікавих експонатів.

«Зброя XX століття» представляє близько 100 зразків вогнепальної та холодної зброї, яка використовувалась під час Першої та Другої світових війн, бойових дій в Афганістані. Відвідувачі мають змогу побачити зброю не лише вітчизняного виробництва, але й багатьох країн світу: Німеччини, Великобританії, Франції, Бельгії, США, Китаю.

«Проскурів – романтика старовини» відтворює інтер'єри помешкань різних верств населення Проскурова (нині – Хмельницького) у XIX – на поч. XX ст. Експозиція насичена предметами побуту: меблями, посудом, витворами мистецтв, світлинами мешканців та краєвидів міста.

Фондова колекція музею нараховує близько 64 тисяч експонатів. Археологічна колекція складає 6,5 тисяч предметів. Серед них – 4 скарби ювелірних виробів Болохівської землі Київської Русі. Привертають увагу, перш за все, скроневі кільця, колти, намисто, очілля, підвіски, шийні гривні, чоловічі персні з княжими знаками

тощо. Унікальними пам'ятками язичництва є медальйон – «змійовик» та ритуальні браслети. Ці предмети можна вважати справжнім надбанням загальносвітової культури. Чисельна колекція нумізматики та боністики включає 8 скарбів середньовічних монет (близько 3 тис. одиниць), грошові знаки різних часів, різноманітні іноземні та вітчизняні нагороди. Зберігаються та демонструються в музеї колекції старовинної зброї, подільської кераміки та фарфору, ікони, документи та предмети з історії краю, а колекція сучасної зброї вважається однією з найкращих в Україні. Значна також етнографічна колекція музею. Це жіночий одяг: сіряки, корсетки, кожухи, «плюшки», жилетки, обгортки, гуньки, спідниці, плахти, сорочки, пояси, хустки, очіпки, намітки, чугаї, черевики, чобітки; предмети побуту: обруси, скатертини, рядна, верети, килими, доріжки, рушники. Цікавими і значними за кількістю є фонди природи краю, які зберігають експонати кінця ХІХ – початку ХХ ст. Музейна бібліотека налічує 20 тис. примірників, у тому числі 3 тис. унікальних видань ХІХ ст.

Музей виступає осередком краєзнавчої та музеєзнавчої роботи у Хмельницькій області видає чимало краєзнавчої літератури. Періодично видаються краєзнавчі збірники «Літопис Хмельниччини» (2001, 2004, 2007 та 2010 рр.). До того ж за останні роки побачили надрукованими свої творчі надбання автори: С. Єсюнін, Т. Смолій, В. Будяй, Н. Нечепорук, Н. Мальована, І. Корчевна, К. Поворознюк.

На жаль, обмежені площі експозиційних залів не дають можливості показати велику кількість дуже цікавих експонатів, тому співробітники музею створюють багато тимчасових і пересувних виставок. Чимало музейних заходів проводяться за межами музею: у школах міста і області, дошкільних закладах, дитячих таборах, державних установах, бібліотеках тощо. Музей проводить безкоштовні лекції, екскурсії для дітей-сиріт, ветеранів Великої Вітчизняної війни та інших пільгових категорій відвідувачів, організовує і бере участь у багатьох конференціях як регіональних, так і міжнародних.

Рекомендовані джерела:

Подільський, Г. Ювелірні вироби з Київської Русі, середньовічна зброя і цілий мамонт: кореспонденти «Є Поділля» відвідали сховища головної скарбниці області / Г. Подільський // Є Поділля. – 2011. – 27 жовтня. – № 43. – С. 8.

Шевцова, Л. У пізнавальному світі краєзнавства / Л. Шевцова // Проскурів. – 2011. – 18 серпня. – № 33. – С. 9.

Хмельницький обласний краєзнавчий музей [Електронний ресурс]. – Електрон. дані: [офіц. веб-сайт]. – Режим доступу : <http://okm.km.ua/>. – Назва з екрану.

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЛІТЕРАТУРНИЙ МУЗЕЙ

Адреса:

29013 м. Хмельницький, вул. М. Грушевського, 68,

тел: (0382) 65-53-89

e-mail: litmuzx@ukr.net, [3D екскурсія](#)

З 1 січня 1992 року в м. Хмельницькому було відкрито Музей письменника Олександра Купріна та літераторів Хмельниччини як відділ обласного краєзнавчого музею згідно рішенням обласного виконавчого комітету від 20

листопада 1991 року №187 «Про створення музею письменника О. І. Купріна та літераторів Хмельниччини на правах відділу обласного краєзнавчого музею».

Офіційне ж відкриття музею відбулося

27 серпня 1993 року під час святкування 500-річчя міста Хмельницького (колишнього Проскурова). Музей розташований у будинку, який споруджено 1905 року. Загальний об'єм будинку музею – 843 м³. Корисна площа – 213,2 м², експозиційна площа – 96,5 м². Примузейна територія – 0,07 га.

Рішенням Хмельницької обласної ради від 28 вересня 2005 року «Про реорганізацію комунального закладу культури Хмельницький обласний краєзнавчий музей» шляхом виділення з його складу музею письменника О. Купріна та літераторів Хмельниччини і літературно-меморіального музею Анни Ахматової (с. Слобідка-Шелехівська

Деражнянського району) створено комунальний заклад культури – Хмельницький обласний літературний музей.

З цього часу починається нова сторінка в історії закладу.

Експозиція Хмельницького обласного літературного музею розташована в 3-х залах. Це своєрідний неповторний твір з яскравими сторінками і глибоким змістом. Кожен розділ експозиції – наче книга, в котрій відтворюється літературний образ краю. З документальною достовірністю подаються історико-літературні факти, показано духовне життя багатьох поколінь хмельничан і їхніх предків. Адже край цей – з подільською та волинською частинами – благословив на творчу роботу понад триста письменників, літературознавців, фольклористів, кобзарів – вони тут народилися, чи просто жили, вчилися, працювали.

Перший зал музею має назву «Божественне Слово з народних уст». Експозиція розповідає про усну народну творчість, фольклор, давню писемність, започаткування нової української літератури. Тут представлені матеріали про письменницю і невтомну збирачку народної творчості Олену Пчілку, фольклористів Климента Квітку, Андрія Димінського, Юхима Сіцінського, Костянтина Широцького, про подвижницьку діяльність учених і письменників-полемістів Герасима і Мелетія Смотрицьких, про цілий ряд вихованців Кам'янецької духовної семінарії, що залишили помітний слід у розвитку культури, історії, освіти, духовності краю. Також подані матеріали про розвиток в Україні книгодрукування, зокрема, про діяльність Івана Федорова в Острозі, представлено макет друкарського верстата XVI ст.

Другий зал іменується «Красо України, Подолля». Тут розповідається про класиків української літератури, чії імена пов'язані з сучасною Хмельниччиною: Тараса Шевченка, Лесю Українку, Михайла Коцюбинського, Леоніда Глібова, Михайла Свидницького...

У другому розділі «Хмельниччина – колыска творчості різних народів» представлена література національних меншин краю, а саме: російська, польська, єврейська.

Російську літературу в нашому краї розкриває експозиція, присвячена життю і творчості Олександра Купріна. У колишньому Проскурові він, тоді молодий підпоручик, починав свою військову службу в 46-му Дніпровському полку. Життєві враження і події того часу лягли в основу повісті Олександра Купріна «Поєдинок».

На Поділлі свого часу побували: Костянтин Батюшков, Володимир Даль, Лев Толстой, Сергій Сергєєв-Ценський, Михайло Булгаков та інші російські письменники.

З Поділлям і Волиню пов'язані життя і творчість багатьох видатних і відомих письменників польської літератури. Юзеф Ігнацій Крашевський, Генрик Сенкевич, Северин Гоцинський, Софія Косак-Щуцька, Йосиф Ролле, Юзеф Корженьовський, Маврицій Гославський – одні з них представлені в експозиції, про інших музейні працівники розшукують, досліджують матеріали.

Чимало єврейських письменників народилися жили, працювали, в нашому краї. Про них теж розповідається в музейній експозиції. Це, зокрема, Перец Маркіш, Хаїм Бейдер...

Польська література представлена раритетними виданнями, які передали музею бібліотека Ягелонського університету (м. Краків) та музей літератури імені Адама Міцкевича (м. Варшава).

Третій експозиційний зал «Двадцятий вік – доба буремна» розповідає про письменників 20-50-х років, ХХ ст. шістдесятників та наших сучасників. Тут відвідувачі дізнаються про життя і творчість Івана Огієнка, Івана Дніпровського, Володимира Свідзінського, Михайла Драй-Хмари, Панька Педи, Валер'яна Поліщука, Леоніда Лупана, Костя Гордієнка, Володимира Булаєнка, Дмитра Прилюка, Володимира Семеновського, Володимира Маняка, Володимира Ладижця, Володимира Бабляка, Романа Юзви, Івана Іова, Ігоря

Римарука, Тодося Осьмачки, Костюка, Анатолія Юриняка, Яреми Байрака та багатьох-багатьох інших.

У музеї експонується літературно-музична світлиця «Сяйво калини». Тут створено літературно-меморіальний комплекс поета-байкаря Микити Годованця, експозиційний комплекс, присвячений обласній організації Національної спілки письменників України. Відбуваються зустрічі з письменниками, літературні сторінки, презентації нових видань, тематичні літературно-музичні вечори, обласні поетичні конкурси, експонуються різноманітні тематичні виставки тощо.

Тісна дружба пов'язує музей з обласною організацією Національної спілки письменників України. У музеї відбуваються зустрічі, вечори, ювілейні заходи письменників. Спільно з організацією видаються книги серії «Хранителі рідного слова».

Від часу заснування комплектуються в музеї фондові меморіальні колекції письменників Володимира Булаєнка, Микити Годованця, Костя Гордієнка, Дмитра Прилюка, Володимира Маняка та багатьох інших. У музеї зберігається архів Володимира Бабляка, Миколи Скорського, листи до Костя Гордієнка з 60-х років ХХ століття до останніх днів його життя. Тут експонуються меморіально-побутові предмети з квартири у Києві, де свого часу перебував російський письменник Олександр Купрін.

Працівники музею здійснюють літературознавчі дослідження, беруть участь у науково-практичних конференціях – обласних, всеукраїнських і міжнародних. При музеї функціонує обласне літературне молодіжне об'єднання, вихованці якого щорічно беруть участь у всеукраїнських семінарах молодих поетів і прозаїків, поповнюють ряди обласної організації Національної спілки письменників України. Звучать тут народні пісні у виконанні фольклорних гуртів, демонструються виставки робіт художників, вишивок майстринь тощо.

У складі Хмельницького обласного музею діє і літературно-меморіальний музей Анни Ахматової у с. Слобідка-Шелехівська Деражнянського району, який був відкритий у 1989 році з нагоди 100-річчя від дня народження Анни Ахматової.

Анна Ахматова неоднаразово приїздила до родичів на Поділля. Гостювала у тітки Анни Еразмівни Вакар. Написала тут декілька віршів.

Щороку у музеї відбуваються Ахматовські читання. Експозиція музею розповідає про життєвий і творчий шлях Анни Ахматової та її близьких і рідних.

Рекомендовані джерела:

Сімашова, А. Висока планка подільської літератури: [Інтерв'ю директора Літературного музею міста Горбатюка В. І.] / А. Сімашова // Проскурів. – 2011. – 21 липня. – № 29. – С. 15.

Хмельницький обласний літературний музей [Електронний ресурс]. – Електрон. дані : [офіц. веб-сайт]. – Режим доступу : <http://muzeiht.io.ua>. – Назва з екрану.

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ХУДОЖНІЙ МУЗЕЙ

Адреса:

29000, м. Хмельницький, вул. Проскурівська, 47,

тел./факс: (0382) 65-61-15

e-mail: info@artmuseum.km.ua

Історія створення

Хмельницький обласний художній музей був заснований у 1986 р., проте для відвідувачів його двері відчинилися лише через 6 років: стільки часу тривала реконструкція старовинного будинку, зведеного на початку ХХ століття для Проскурівського від-

ділення Південно-Російського промислового банку.

Музей був створений в умовах відсутності початкової колекції, яка стала б основою майбутнього зібрання. Її формування розпочалося за традиційною на той час структурою, обов'язкові ланки якої – розділи

Дорадянського та радянського образотворчого мистецтва, декоративної та народної творчості... Тому зібрання містить етнографічні зразки, чималу кількість полотен радянських художників, а також близько трьох десятків придбаних у колекціонерів полотен відомих українських митців кінця ХІХ – початку ХХ століть, серед яких першокласні твори Володимира Орловського та Олександра Мурашка.

Проте швидко прийшло розуміння, що неможливо на порожньому місці за традиційною схемою створити цілісну, конкурентноспроможну колекцію, і стати оригінальним, музеєм з власним обличчям. Тому було вирішено збирати зразки українського мистецтва. Такий напрямок діяльності обумовив цілу низку організованих музеєм всеукраїнських акцій, покликаних фіксувати стан художнього процесу в Україні на той чи інший момент. Найбільш значні серед них: симпозіум з кераміки 1993 року, «Презентація'94» та «Презентація'97» (сучасний художній розпис на тканині), «Арт'Клуб-96» (форум мистецьких об'єднань України).

Твори, подаровані їх учасниками, стали суттєвим внеском у музейне зібрання. Сьогодні наша колекція нараховує майже сім тисяч одиниць. Її невелика частина представлена в постійній експозиції, що отримала назву «Свій шлях, свій поступ».

У її складі близько 100 робіт 44 сучасних українських митців. Вони подані таким чином, що кожен з осередків музейного простору має власну естетику, своє особливе звучання.

Постійна експозиція

Мистецтво національного відродження
(кінець 1980-х – початок 1990-х років)

Пік формування колекції припадає на кінець 1980-х років, коли в українському мистецтві здійснюється потужна національно-фольклорна хвиля. Вона зафіксована у музейному зібранні творами багатьох знаних митців сучасності, серед яких шестеро лауреатів Національної премії України імені Тараса Шевченка: Андрій Антонюк, Феодосій Гуменюк, Іван-Валентин Задорожний, Опанас Заливаха, Іван Марчук, Валерій Франчук. Ця частина колекції представлена в найбільшому експозиційному залі.

Його тональність задана чистим, нелукавим голосом Андрія

Антонюка, чії полотна підкоряють замилюванням, з яким сприймає художник обряди, традиції народу та й просто повсякденні реалії його буття.

У левкасах Петра Гончара, що відтворюють фрагменти весільного обряду, простота й щирість народної картини співіснують з майже іконописною лаконічністю ліній.

Рекомендовані джерела:

Гірник, П. Портрет, як дзеркало душі: персональна виставка живописця Сергія Гульшані / П. Гірник // Проскурів. – 2011. – 14 липня. – № 28. – С. 14.

Гірник, Г. Світло від подиху сонця і вітру: виставка живописних творів / Г. Гірник // Проскурів. – 2012. – 12 квітня. – № 15. – С. 14.

Гостинна, Д. Акцент – Українське відродження: художньому музею 20 р. / Д. Гостинна // Подільські Вісті. – 2006. – 28 лютого. – № 30. – С. 1

Задорожна, Л. Професійне визнання обласного художнього музею: 14-19 вересня проходив музейний фестиваль «Музеї України у всесвітньому культурному просторі» / Л. Задорожна // Проскурів. – 2011. – 3 листопада. – № 44. – С. 14 : фото.

Ніненко, Д. Подорож у країну Мистецтва: художній музей / Д. Ніненко // Проскурів. – 2012. – 2 лютого. – № 5. – С. 9

Ніненко, Д. Реальність Олександра Гуменчука: у Хмельницькому художньому музеї відкрито виставку творів О. Гуменчука / Д. Ніненко // Проскурів. – 2012. – 5 січня. – № 1. – С. 14.

Салій, І. У родинному колі митців Скорупських / І. Салій // Проскурів. – 2011. – 27 жовтня. – № 43. – С. 8 : фото.

Тимофеева, Л. Музика кольору: у художньому музеї відкрито виставку живопису кийського митця Петра Лебединця / Л. Тимофеева // Проскурів. – 2011. – 21 квітня. – № 16. – С. 9 : портр.

Чернова, Л. "Вічна мелодія міст: третя персональна виставка Неллі Павлової / Л. Чернова // Проскурів. – 2011. – 15 вересня. – № 37. – С. 9 : фото.

Чернова, Л. «Гоголь народився...» – виставка Сергія Якутовича / Л. Чернова // Проскурів. – 2011. – 24 березня. – № 12. – С. 14.

Гостинна, Д. Акцент – Українське відродження: художньому музею 20 р. / Д. Гостинна // Подільські Вісті. – 2006. – 28 лютого. – № 30. – С. 1.

Хмельницький обласний художній музей [Електронний ресурс]. – Електрон. дані : [офіц. веб-сайт]. – Режим доступу : <http://www.artmuseum.km.ua/>. – Назва з екрану.

ЗМІСТ

Музей історії міста Хмельницького.....	3
Музей Проскурівського підпілля.....	5
Хмельницький музей-студія фотомистецтва.....	9
Зразковий меморіальний музей академіка М. Павловського.....	16
Історико-краєзнавчий музей ім. М. Чекмана (ЗОШ I-III ступеня №13, р-н ЛЕЗНЕВЕ).....	20
Музейна кімната ім. Д. Брилінського (Бібліотека-філія для дітей №10 Хмельницької міської ЦБС).....	26
Хмельницький обласний краєзнавчий музей.....	30
Хмельницький обласний літературний музей.....	35
Хмельницький обласний художній музей.....	40

Підготували:

головний бібліограф

Хмельницької міської ЦБС

Тетяна Колокольникова;

зав. методично-бібліографічного відділу

Хмельницької міської ЦБС

Світлана Сінькова

www.cbs.km.ua

<http://metodlib.wordpress.com>

2017